

KREDIT-MODUL TIZIMIDA TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIMGA BO'LGAN MOTIVATSIYASINI OSHIRISHDA RAQAMLI PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Erkinova Adiba Maxamadumarovna

KIRISH

Bugungi kunda oliy ta'lim tizimida ta'lim jarayonini zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalar asosida tashkil etish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, kredit-modul tizimining joriy etilishi talabaning ta'lim jarayonidagi faolligini oshirish, mustaqil ishlashiga keng imkoniyat yaratish hamda o'z ta'lim faoliyatini rejalashtirish va nazorat qilish ko'nikmalarini shakllantirishni talab etmoqda. Mazkur tizimda talabaning auditoriya mashg'ulotlaridagi faoliyati bilan bir qatorda, mustaqil ta'lim jarayoni ham muhim o'rin egallaydi.

Talabalarning mustaqil ta'lim samaradorligi ko'p jihatdan ularning o'quv faoliyatiga bo'lgan motivatsiyasi bilan bog'liq. Mustaqil ta'limga yetarli darajada qiziqish va ichki motivatsiyaning mavjud emasligi topshiriqlarni o'z vaqtida bajarish, axborot izlash, o'zlashtirilgan bilimlarni amaliyotda qo'llash hamda o'z-o'zini rivojlantirish jarayonlariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli talabalarda mustaqil ta'limga ijobiy munosabatni shakllantirish va ularning o'quv motivatsiyasini oshirish zamonaviy pedagogikaning dolzarb masalalaridan biridir.

Raqamli ta'lim texnologiyalarining rivojlanishi esa mazkur muammoni hal etish uchun yangi pedagogik imkoniyatlarni yuzaga keltirmoqda. Elektron ta'lim platformalari, multimedia vositalari, interaktiv topshiriqlar, videodarslar, onlayn testlar va virtual ta'lim resurslaridan foydalanish talabalarga o'quv materiallarini mustaqil ravishda o'zlashtirish, o'z bilimlarini nazorat qilish hamda individual ta'lim ehtiyojlariga mos ravishda ishlash imkonini beradi. Bunday texnologiyalar ta'lim jarayonini yanada interaktiv va talaba markazli tashkil etishga xizmat qiladi.

Shu nuqtayi nazardan, kredit-modul tizimida talabalarning mustaqil ta'limga bo'lgan motivatsiyasini oshirishda raqamli pedagogik texnologiyalardan samarali foydalanishning pedagogik imkoniyatlarini o'rganish alohida ahamiyat kasb etadi. Mazkur yondashuv talabalarning nafaqat fanlarni o'zlashtirish darajasini, balki mustaqil fikrlash, axborot bilan ishlash, o'z faoliyatini rejalashtirish va o'z-o'zini rivojlantirish ko'nikmalarini ham takomillashtirishga xizmat qiladi.

Shundan kelib chiqib, ushbu tezisda kredit-modul tizimi sharoitida talabalarning mustaqil ta'limga bo'lgan motivatsiyasini oshirishda raqamli pedagogik texnologiyalarning o'rni, pedagogik imkoniyatlari va ulardan samarali foydalanish masalalari yoritiladi.

ASOSIY QISM

Kredit-modul tizimining asosiy xususiyatlaridan biri ta'lim jarayonida talabaning mustaqil faoliyatiga katta e'tibor qaratilishidir. Ushbu tizimda talaba faqat o'qituvchi tomonidan beriladigan bilimlarni qabul qiluvchi subyekt sifatida emas, balki o'z ta'lim trayektoriyasini shakllantiruvchi, bilimlarini mustaqil ravishda boyituvchi va o'z faoliyatini

baholovchi faol ishtirokchi sifatida namoyon bo‘ladi. Shu sababli mustaqil ta’limni samarali tashkil etish zamonaviy oliy ta’limning muhim pedagogik vazifalaridan biridir.

Mustaqil ta’limning samaradorligi talabaning unga bo‘lgan munosabati va motivatsiyasiga bevosita bog‘liq. Motivatsiya talabaning ma’lum bir faoliyatni bajarishga bo‘lgan ichki va tashqi ehtiyojlarini yuzaga keltiruvchi omil sifatida namoyon bo‘ladi. Ta’lim motivatsiyasi yuqori bo‘lgan talabalar o‘quv topshiriqlarini bajarishga faolroq yondashadi, qo‘shimcha manbalarni izlaydi, o‘z bilimlarini mustaqil nazorat qiladi va yuzaga kelgan muammolarga yechim topishga intiladi. Shu bois mustaqil ta’lim jarayonida talabaning ichki qiziqishini qo‘llab-quvvatlovchi pedagogik sharoitlarni yaratish muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, raqamli texnologiyalar yordamida mustaqil ta’lim jarayonida tezkor fikr-mulohaza olish imkoniyati kengayadi. Onlayn testlar va interaktiv topshiriqlar orqali talaba o‘zining xatolarini aniqlashi, o‘zlashtirilmagan mavzularni qayta o‘rganishi va natijalarini kuzatib borishi mumkin. Bu esa ta’lim jarayonida o‘z-o‘zini nazorat qilish va o‘z-o‘zini baholash ko‘nikmalarining shakllanishiga xizmat qiladi.

Talabalarining mustaqil ta’limga bo‘lgan motivatsiyasini oshirishda topshiriqlarning mazmuni va shakli ham muhim ahamiyatga ega. Bir xil va faqat reproduktiv xarakterdagi topshiriqlar talabaning qiziqishini pasaytirishi mumkin. Shu sababli raqamli texnologiyalar asosida muammoli vaziyatlar, loyihaviy topshiriqlar, keyslar, ijodiy vazifalar, onlayn munozaralar va amaliy masalalardan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Bunday topshiriqlar talabani tayyor ma’lumotni o‘zlashtirish bilan cheklanmasdan, mustaqil izlanishga, tahlil qilishga va o‘z fikrini asoslashga undaydi.

Kredit-modul tizimida raqamli pedagogik texnologiyalardan foydalanish talabaning individual ta’lim ehtiyojlarini hisobga olish imkonini ham beradi. Talabalar bilim darajasi, qiziqishi va o‘zlashtirish tezligi jihatidan bir-biridan farq qiladi. Raqamli resurslar esa ularga o‘quv materiallarini individual sur’atda o‘zlashtirish, qo‘shimcha manbalardan foydalanish va zarur hollarda mavzuni qayta o‘rganish imkonini beradi. Bu holat ta’limning individuallashtirishini ta’minlash bilan birga, talabaning mustaqil ta’lim jarayoniga bo‘lgan mas’uliyatini oshiradi.

Bunda o‘qituvchining roli ham o‘zgaradi. Raqamli ta’lim sharoitida o‘qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki talabaning mustaqil ta’lim faoliyatini tashkil etuvchi, yo‘naltiruvchi, maslahat beruvchi va natijalarni tahlil qiluvchi pedagog sifatida faoliyat olib boradi. O‘qituvchi tomonidan aniq maqsadga yo‘naltirilgan topshiriqlarni ishlab chiqish, ularni bajarish mezonlarini belgilash va o‘z vaqtida fikr-mulohaza berish talabaning o‘quv motivatsiyasini qo‘llab-quvvatlashga yordam beradi.

Shu bilan birga, raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi faqat texnik vositalarning mavjudligi bilan belgilanmaydi. Buning uchun o‘qituvchi va talabalarining raqamli kompetensiyasi, ta’lim platformalaridan foydalanish ko‘nikmasi, internet resurslaridan to‘g‘ri foydalanish madaniyati hamda mustaqil ta’limni rejalashtirish qobiliyati muhim hisoblanadi. Shuningdek, raqamli vositalardan foydalanishda topshiriqlarning pedagogik maqsadga muvofiqligi va ta’lim mazmuniga mosligi ta’minlanishi zarur.

Umuman olganda, kredit-modul tizimida raqamli pedagogik texnologiyalardan maqsadli foydalanish talabalarining mustaqil ta’lim faoliyatini faollashtirish, ularning o‘quv

motivatsiyasini oshirish, o‘z-o‘zini nazorat qilish va baholash ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun muhim pedagogik imkoniyatlarni yaratadi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalarni muammoli, interaktiv va individual yondashuvlar bilan uyg‘unlashtirish talabani ta’lim jarayonidagi faolligini oshirishga xizmat qiladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, kredit-modul tizimida talabalarning mustaqil ta’limini samarali tashkil etish ularning o‘quv motivatsiyasi, faolligi va mustaqil ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish bilan bevosita bog‘liq. Raqamli pedagogik texnologiyalardan maqsadli va pedagogik jihatdan asoslangan holda foydalanish talabalarning mustaqil ta’limga bo‘lgan qiziqishini oshirish hamda ta’lim jarayonida faol ishtirok etishini ta’minlashga imkon beradi.

Tadqiqot tahlillari shuni ko‘rsatadiki, elektron ta’lim platformalari, videodarslar, elektron darsliklar, interaktiv topshiriqlar, onlayn testlar va multimedia vositalaridan foydalanish talabalarga o‘quv materiallarini individual sur‘atda o‘zlashtirish, o‘z bilimlarini nazorat qilish va qo‘shimcha axborot manbalaridan foydalanish imkonini beradi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarni muammoli ta’lim, loyiha, keys, munozara va ijodiy topshiriqlar bilan uyg‘unlashtirish talabalarning mustaqil fikrlashi va o‘quv faoliyatiga bo‘lgan qiziqishini kuchaytiradi.

Kredit-modul tizimida raqamli texnologiyalardan foydalanish o‘qituvchi va talaba o‘rtasidagi pedagogik hamkorlikning yangi shakllarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Bunda o‘qituvchi talabani mustaqil faoliyatini yo‘naltiruvchi va maslahat beruvchi, talaba esa o‘z ta’lim faoliyati uchun mas’ul bo‘lgan faol subyekt sifatida namoyon bo‘ladi.

Shunday qilib, raqamli pedagogik texnologiyalar kredit-modul tizimida talabalarning mustaqil ta’limga bo‘lgan motivatsiyasini oshirish, individual ta’lim imkoniyatlarini kengaytirish, o‘z-o‘zini nazorat qilish va baholash ko‘nikmalarini rivojlantirishning muhim vositalaridan biri hisoblanadi. Buning uchun raqamli vositalarni shunchaki texnik vosita sifatida emas, balki aniq pedagogik maqsad, mazmun va metodlar bilan uyg‘unlashgan holda qo‘llash maqsadga muvofiqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi **PF-5847-son “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”**gi Farmoni.

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 29-oktabrdagi **PF-6097-son “Ilm-fanni 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”**gi Farmoni.

3. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrdagi **824-son “Oliy ta’lim muassasalarida ta’lim jarayonini tashkil etish bilan bog‘liq tizimni takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”**gi qarori.

4. Abduqodirov A.A., Pardaev A.X. Masofali o‘qitish nazariyasi va amaliyoti. — Toshkent: Fan, 2009.

5. Azizxo‘jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2006.